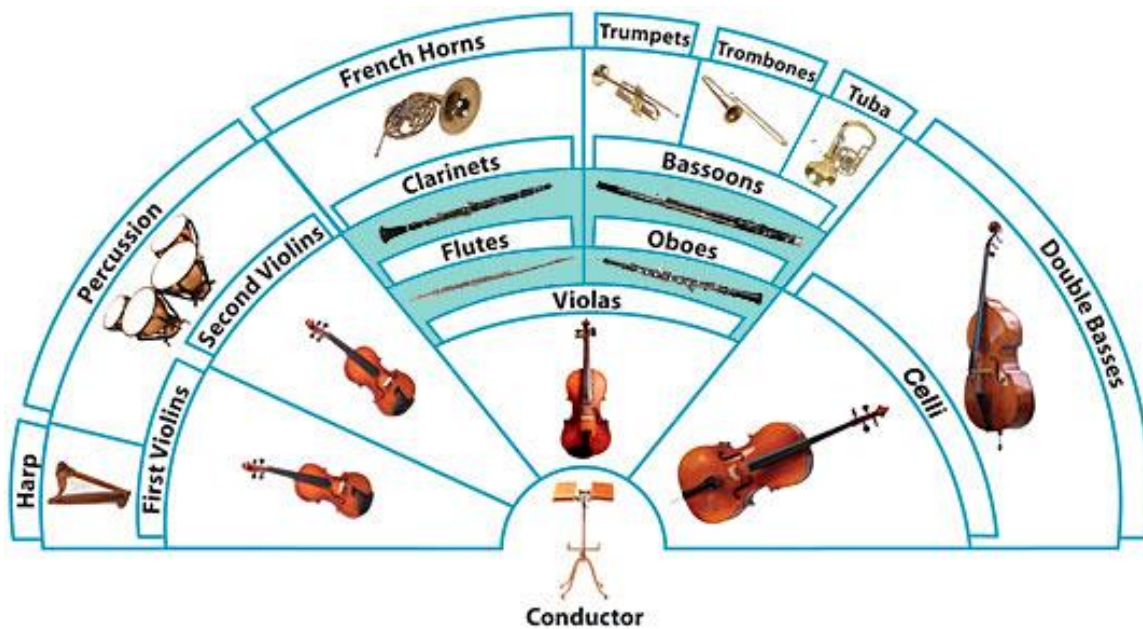

Symfoniorkesterns instrument

Stråksektionen: violin (fiol) (First violins, second violins), viola, cello, kontrabas (Double bases).

Träblås: Klarinett (Clarinets), flöjt (Flutes), oboe, fagott (bassoons).

Bleckblås: Valthorn: (French horns), trombon, tuba, trumpet.

Slagverk. (percussion)

Övrigt instrument: Harpa (Harp)

Dirigent (Conductor)

Namn: _____

Stråkinstrument

Stråkinstrumenten i symfoniorkestern liknar varandra, men de är olika stora. De har fått sitt namn av att man spelar på dem med en stråke. Det är en träpinne där man satt fast tagel, det vill säga håret från en häst. Stråken drar man mot strängarna för att få ljud. Man kan få fram olika sorters klang genom att använda stråken på olika sätt. Ibland knäpper man också med fingrarna på stråkinstrumenten.

Violin/fiol med stråke

Stråkinstrumenten är de instrument det finns flest av. I en symfoniorkester på 100 musiker är ca 75 stråkmusiker. Det är då 38 som spelar **violin** (som också kallas fiol), 14 som spelar **viola** (som också kallas altfiol), tolv som spelar **cello** (som egentligen heter violoncell), och tio som spelar **kontrabas**. Fiolerna spelar i två stämmor som kallas första och andra fiol.

Så här stora är stråkinstrumenten. Kan du lista ut vilket som är vilket?

Träblåsinstrument

I träblåssektionen finns flöjter, oboe, fagott och klarinett.

Förr i tiden var det vanligast med långflöjter, som liknar blockflöjten vi spelar på i skolan. Men nu är det **tvärflöjten** som spelar i symfoniorkestern. När man säger flöjt brukar man mena tvärflöjt. Den tillhör träblåsinstrumenten fast den oftast är gjord av metall. Den finns i olika storlekar, där den minsta är piccolaflöjten. Den är liten men hörs genom en hel stor orkester. Flöjten får sin ton genom att man blåser mot en kant och får luften att vibrera. Sedan gör man olika toner genom att trycka på klaffarna som håller för hålen. Ser du klaffarna på bilderna här nere?

Tvärflöjtsfamiljen

Sopranflöjt

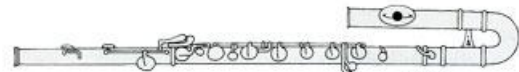
piccolaflöjt

sopranflöjt

altflöjt

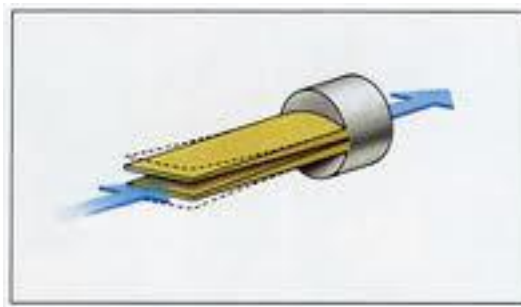

basflöjt

Oboen och flöjten är de som oftast spelar solo i symfoniorkestern. En **oboe** får sitt ljud genom att man blåser luft förbi två små platta träbitar som kallas dubbelt rörblad. Luften och rörbladen börjar vibrera. Sen går luften ner genom ett trärör som har hål med klaffar som man trycker på för att göra olika toner.

Oboe

Rörblad

Fagotten brukar kallas för ”orkestrens clown” eftersom den ofta används för att göra roliga ljud. Klangen kan vara både basig och mörk, och låta gnällig. När den spelar i mellanregistret, mellan det mörka och ljusa tonerna, smälter den in bra med de andra

instrumenten och förstärker dem. Fagotten har precis som oboen dubbla rörblad. Det är viktigt att rörbladen är fuktiga, så fagott- och oboespelare har ofta ett glas vatten bredvid sig. Fagotten var från början väldigt lång, men sedan kom man på att man kunde vika den dubbel. Den är av trä och har klaffar.

Fagott

Klarinett

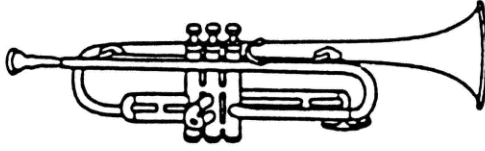
Klarinetten är det instrument som klingar mest likt den mänskliga rösten. Det gör att den kan uttrycka många känslor i musiken. Den har rörblad, fast bara ett, enkelt rörblad kallas det. Klarinetten är ett trärör med klaffar. Den finns i tio storlekar.

Bleckblåsinstrument

Bleckblåsinstrumenten kallas ibland brassen. Tonen i alla bleckblåsinstrument uppstår genom att man pressar ihop läpparna och blåser. Då börjar läpparna vibrera vilket gör att luften vibrerar. Sedan åker luften igenom ett metallrör och bildar olika sorters klang beroende på vilken form instrumentet har.

Bleckblåsinstrumenten är trumpet, valthorn, trombon och tuba,

Trumpeten har en ljus, klar och genomträngande klang. Den har förr i tiden använts i krig för att ge signaler för att den hörs så bra genom andra ljud. Den används mest som soloinstrument eftersom den har svårt att smälta ihop med andra instrument. Den är ett långt smalt rör som är böjt ett varv och slutar med en tratt som kallas klockstycke. På ovansidan finns tre ”knappar” som kallas ventiler.

Trumpet

Valthorn

Valthornet är ett långt rör snurrat flera varv. Den har ett stort klockstycke. När man spelar håller man ena handen inuti klockstycket. Den har tre ventiler. Klangen går bra ihop med alla andra instrument i orkestern och är mjuk men kan också spela hårda och korta toner. Det är det svåraste bleckblåsinstrumentet att spela.

Trombonen kallas också basun eller dragbasun. Den är ett böjt rör som sitter utanpå ett annat böjt rör. Genom att dra röret fram och tillbaka får man olika toner. Därför har den inga ventiler. Den har också ett klockstycke längst ut.

Tuban är bleckblåsinstrumentens basinstrument, den spelar de låga tonerna. Ofta finns det bara en tuba i orkestern. Den består av ett rör som är smalt i början men blir stort och brett mot slutet för att tonerna ska bli mörka. Den har fyra eller fem ventiler.

© Original Artist
Reproduction rights obtainable from
www.CartoonStock.com

search ID: gwan138

Trombonspelare

Tubaspelare

Slagverk

Slaginstrument kallas också slagverk. Det är instrument som man slår, skakar eller skrapar för att få ljud.

I symfoniorkestern fanns från början bara ett slaginstrument, **puka**. Det är som en stor metallgryta med ett skinn spänt över sig. Den har också en pedal som gör att man kan spela en högre eller lägre ton. Man spelar med klubbor som oftast är inlindade i filt.

Puka

På 1700-talet kom **triangel**, **bastrumma** och **cymbaler** eftersom till exempel Mozart och Haydn blev inspirerade av turkisk militärmusik när de komponerade sin musik.

Cymbaler

Xylofon

På 1800-talet kom **xylofonen** och **klockspelet** som till skillnad från de andra slaginstrumenten kan spela melodier. De har olika långa stavar, xylofonen i trä och klockspelet i metall. Man slår på dem med klubbor och får olika toner. Ljusa toner från de korta stavarna och mörka från de långa stavarna.

På 1900-talet kom det en massa nya slagverksinstrument till symfoniorkestern. Det var många små instrument som **guiro**, **block** och **claves**, **tamburin**, **bjällror**, **maraccas**, **koskälla** med flera. I en del nyare musikstycken hittar man också på egna instrument som

till exempel ett akvarium fyllt med krossat glas eller bromstrumman till en bil. Från början hade det bara varit en person som spelade på pukorna, men nu behövs det upp till fem personer för att spela alla slagverksinstrument.

Tamburin

Bjällror

Övriga instrument

Ibland har man också med större instrument som **flygel** och **harpa**. De är båda stränginstrument, men man ser inte strängarna på flygeln om man inte lyfter på locket. De är inuti den och när man spelar på tangenterna slår små klubbor på strängarna. På harpan knäpper man med fingrarna på strängarna.

Flygel

Harpa

Dirigenten

Dirigenten står framför orkestern och visar hur de ska spela. Han eller hon slår takten med sin taktpinne och visar med sin kropp hur musikerna ska spela. Varje musiker har noterna till sitt eget instrument, men dirigenten har noterna till alla instrument och ser till att alla spelar bra ihop. Duktiga dirigenter brukar vara mer berömda än musikerna.